

זה יכול לקרות בכל רגע!

לחרף את הנפש, לספוג קורבנות ולעמוד בייסורים למען השחרור הלאומי והאנושי.
ההפתעה היתה שלמה.
זה קרה ב-9 בדצמבר 1987. שום מאורע גדול לא גרם לכך.
סגן תאונת דרכים שיגרתית.

אזדהרה

אתו הדבר עצמו עלול לקרות מחר או מחרתיים. אינתיפאדה חרשה. אינתיפאדה שלב ב'. רם ואש.
שוב תהיה ההפתעה שלמה.
הממשלה, שרהביטחון, המסכ"ל, השב"כ, המישל הצבאי, המינהל האזרחי, כל המומחים הדגולים — כולם יפתעו.
בי עמישראל, העולם כולו, התרגל לאינתיפאדה. זה הסך למצב של קבע. נדמה שזה יכול להימשך כך. עוד שנה. עוד חמש שנים. לנצח.
שרהביטחון בשלו. כשם שהכריז בהתחלה שצריכים לשבור עצמות, כך הוא מכריז עכשיו שצריכים. ללמד לקח את בית-סאחור, סמל המרי האזרחי הבלתי-אליים. חוץ מזה האינתיפאדה גוססת, שוככת, מעייפת, מותשת.
ובינתיים נהרגים הפלסטינים בקומפוזנות — אחר-שניים ליום, וכל הרזג שני או שלישי הוא ילד. בדרויהגומי מוציאים עיניים לילדות. אלמים הפכו נכים. הכל ירדו מנכסיהם.

איש אינו מתרגש עוד. אם נהרגים ילדים, הערכים אשמים בעצמם. מדוע הם מתייחסים לילדים להסתובב בחוץ? מדוע הם בכלל עושים כלי-כך הרבה ילדים? וחוץ מזה, הערכים הם לא כמונו. להם לא איכפת שהילדים שלהם נהרגים.
בינתיים מצטבר הזעם. בשקמ-בשקמ, לאט-לאט, כמו זרם מתמיד של מים שחורים. הזעם של עם שלם עולה ועולה, מצטבר ומצטבר, עד שיוגיע לנקודה הקריטית.
ואז, באחד הימים, לפתע-פתאום, יתמוטט הסכר. והכל יהיו מופתעים. איך אפשר היה לדעת מראש?

הממשלה. הכנסת. שרהביטחון. צה"ל. מתי אביהפעולות. המישל הצבאי. המינהל האזרחי. השב"כ. איש לא ציפה. לא היו דוחות-מודיעין. לא היו דוחות-מודיעין. מפני שאיש לא התלוי על האינתיפאדה. שום מוסד לא התכנס. אילו נשאל שרהביטחון לפני-כן, אם צפויה התקוממות, היה אומר שיש לכך "סבירות נמוכה מאוד.
כמו אז. ביום-כיפור 1973. "סבירות נמוכה".
שערבים יחצו את התעלה? שערבים יכבשו את קוריבל וישמדו מאות טנקים? אסור-הם כבר השלימו עם כיבוש סיני ורמת-הגולן. הם התרגלו. אין ממה לחשוש. אפשר להתעלם מכל סימני-האזהרה.
התקפה ערבית? על צה"ל? החדה-חדה?
כך גם לפני האינתיפאדה.
השוערבים בשטחים יתמרדו? אסור-הם לעולם לא! הם לא כמונו. הם התרגלו לכיבוש. טוב להם. יש רוקיום. הם מרי

עוד כמה ימים תתקיים ישיבה של מפקדת האינתיפאדה. הרברים יתנהלו כך:
נציג המא"ם יאמר: "עד מתי, יא אחים? עד מתי נפקוד את ילדינו לרצח שיטתי בידי הפושעים היהודיים? הגיע הזמן להשיב אש!"
זאת תהיה שניאה גדולה, יגיד איש האגף המתון של פת"ח. "עלינו להיאזר בסבלנות".
עד מתי? יקרא המא"ם. אנחנו מתקרבים ליום השנה השני של האינתיפאדה. זה לא יכול להימשך כך!".
מה אתה מציע? ישאל איש החזית העממית.
"ענין תחת עין. להשתמש בנשק. להרוג חייל יהודי עבור כל צעיר שלנו. ילד עבור ילד! אשה עבור אשה!"
תהיה שחיטה. מרחצדימים.
או מה? היהודים מבינים רק את שפת-הכוח. כל זמן שאנחנו נהרגים, לא איכפת להם. הקריינים שלהם ממש מפקדים כשהם מודיעים שעוד ילד שלנו נהרג. הם לא יתקו כאשר יצטרכו להוריע שילד שלהם נהרג. ויכרו את לבנון. מתי הם יצאו משם? רק כאשר הרנו בתם יוסי-יוס"
אני מתנגד, יאמר איש פת"ח. נהגנו בחוכמה רבה כאשר נמנענו במשך שנתיים משימוש בנשק. העם כולו הסכים לזה.
"אולי זאת היתה חכמה בשעתו, אבל השלב הזה נגמר. עכשיו זה לא מועיל. האינתיפאדה חדרה לה להיות מאורע. היא הסכה למצב. כולם התרגלו לזה. דרוש שלב חדש, כדי לנער את העולם".
אני חושב שזה מוקדם, יגיד נציג פת"ח. עוד לא מיצינו את כל האפשרויות המדיניות. האמריקאים עוד לא אמרו את המילה האחרונה.
אל תצחק אותי, יגיד איש החזית הרמקרטית. עד מתי נשלים עם הכדיחה הזאת, שהיא על חשבוננו? איש לא מציע לנו שום דבר. גם יצחק רבין מציע לנו רק כניעה ללא תנאי.
אבל נפסיד את תמיכת מתנה-השלום בישראל".
איזה מתונה? יש כמה יפיינפש, וכל הכבוד להם. אבל רובם רוצים בסך-הכל להוכיח לעצמם שהם יפים. מאז שהתחילה האינתיפאדה הם לא עשו שום דבר רציני. הכוח הפוליטי שלהם אפס".
ודעת-הקהל העולמית?
איש המא"ם יפליט מילה גסה. "800 הרוגים: 200 ילדים! איפה דעת-הקהל העולמית?"
העם תמך באישימוש בנשק חם. זאת היתה החלטה עמ' מית".
"אבל לעם זה נמאס. אין תוצאות. כמה זמן אפשר? כמה הרוגים? עכשיו העם רוצה שנשיב אש!"

וויחיים מהקמת ההתנחלויות על האדמה שלקחנו מהם. יש להם טלוויזיות. אין להם כבוד. תן להם לעבוד כמיטבח או כובל, תן להם את חצי השכר של היהודים, והם יהיו מבוססים חאלס.
התקוממות? מרי אזרחי? אצל הערבים בשטחי חיים? הצחקתני?
כך היו עונים כל הקצינים, כל הפקידים, כל הי מומחים, ביום ה-7 בדצמבר 1987.

אשר פרצה האינתיפאדה, השווייתי את המאורע לפי ריצת-סכר.
פריצת-סכר היא מאורע פתאומי, דרמאטי. אבל הפתאומיות אינה אלא מדומה.
כי במשך זמן רב מצטברים המים מאחורי הסכר, לאט-לאט, יום אחרי יום. אפשר לראות זאת. אפשר למרוד זאת. אבל למראית-עין לא קורה כלום. בעיני הצופה האדיש זהו מראה פסטורלי.
ואז, לפתע, כאשר המים מגיעים לגובה מסוים, כאשר הלחץ עובר את הנקודה הקריטית, מתחולל האסון. הסכר נפרץ בשאגה אדירה. המבול זונק ומציף ערים ובפרים, הרזג והורס.
כך האינתיפאדה. במשך שנים ארוכות הצטבר הלחץ בשטחי חיים הכבושים. העלבונות היומיים, ההשפלה המתמדת, ההתעללויות הקטנות והגדולות, הניצול, חוסר הזכויות הא-נושיות והלאומיות, תחושת השיעבוד, המצוקה הנפשית והחומרית של העם הכבוש, גול הארמות, השחצנות הגוברת של המתנחלים, השאיפה לכבוד האדם והעם, הכמיהה לחרות — כל אלה הצטברו לאט-לאט.
הצופה האדיש — וכמעט כל ישראלי היה צופה אדיש — לא הבחין בדבר. הוא כבר התרגל למצב. היה נדמה לו שזהו מצב טיביעי, שכך צריך להיות, שזה יכול להימשך לנצח. ולמה לא? הרי זה היה נוח, זה החניף לאגו הישראלי, זה הוכיח כי אנחנו עסאדונים, עסינבחר, ושהערבים הם עם נחות מטיביעי, תת-אדם.
ומכאן ההפתעה, כאשר הפלסטינים התחילו לפתע, בלי שום סיבה נראית-לעין, להתנגד כמו עם נורמלי, להילחם.

אינתיפאדה פרצה כאשר נפגשו שני רגשות: הזעם שהגריש את הסאה וההתייאשות מכל ישועה מן החוץ.
בדצמבר 1987 הסתבר גם לאחרון הפלסטינים כי העולם הערבי נטש את העם הפלסטיני, ששתי המעצמות הגדולות מתעלמות ממנו, שצעה ירו של אש"ף מלהושיע.
הזעם והיאוש — זרדי מזיגה נוראה.
עכשיו שוב מתקרב הזעם לנקודה הקריטית, ושוב מגדיש היאוש את הסאה. מדיניות-השלום של אש"ף, הכרת המועצה הלאומית הפלסטינית במדינת-ישראל, 20 חודשי הסבל והדיסורים של האינתיפאדה — כל זה לא נשא פרי פוליטי. שוב מתקרבים זה לזה הזעם והיאוש. כאשר ייווצר המגע, תתחולל ההתפוצצות.

ישיבה הזאת עלולה להתקיים בעוד שבוע, בעוד חודש או בעוד כמה חודשים.
אולי היא כבר התקיימה. אולי היא כבר ישיבות כאלה. ואולי אני בכלל צורך בישיבה כזאת. אולי זה יקרה מעצמו, כפי שקרתה האינתיפאדה עצמה.
איש אחד, שכנו הפעוט נהרג על-פי "נוהל עצירת חשודים", יקח אקרה מן הסליק ויהרוג את החייל הראשון שייכנס לסימטה שלו.
או שחברו של צעיר "רעולי-פנים", שנורה למוות אחרי שכבר שכב פצוע על הארץ, יקח תמימקלע ויהרוג חמישה אנשי מיסמרה-הגבול בקסכה.
לפתע, בלי שום החלטה מוקדמת, זה יקרה. התקוממות מוזינית.
ובולם יהיו מופתעים.

וב נפל בחלקי התפקוד כפוייהטובה של המתריע.
בראשית שנות ה-70 הוהרתי בכנסת ובעיתון זה שסרי בנות-השלום של גולדה מאיר תביא בהכרח להתקפה ערבית.
כא יוסי-הכיפורים.
לפני מילחמת-הלבנון הוהרתי שישראל עומדת להתקף, ושהמילחמה תסתיים באסון.
שנה לפני האינתיפאדה פירסמתי בעיתון זה סיפור שבו שירטטתי את קווי התקוממות הבלתי-ינמנעת.
אזהרה: אנחנו מתקרבים למרחץ-דמים.

ולם יהיו מופתעים. כולם גם היו מופתעים כאשר פרצה האינתיפאדה.

מאת אורי אבנרי